

คนที่สอ บรรเทาปวดข้ออีกเสบ

ร้อยไม้พินยา

ไชยยง รุจจนเวก
สำนักวิชาแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

โรคภัยไข้เจ็บที่เบียดเบียนคนเรานั้น บางอย่าง รักษาให้หายขาดได้ บางอย่าง แม้ไม่สามารถรักษาให้หายขาดแต่ก็พอ ประคับประคองให้อยู่กับเราจนมิตรไปจน สิ้นอายุขัย และบางอย่งนั้น นอกจากรักษา ให้หายขาดไม่ได้แล้ว ยังยึดยึดความเจ็บ ปวดและบั่นทอนชีวิตของเราอีกด้วย

รู้จัก “โรคข้ออักเสบรูมาตอยด์” ไหมครับ โรคนี้แม้ไม่อาจรักษาให้หายขาด แต่ก็สามารถควบคุมอาการได้ อาการปวด ข้อจากโรคนี้ไม่ต้องรอให้แก่แต่จำนกระดูก ข้อเสื่อมแต่อย่างใด เพราะเป็นได้ทั้งเด็ก และผู้ใหญ่ แต่พบมากในช่วงอายุ 30-50 ปี และเกิดในผู้หญิงมากกว่าผู้ชายประมาณ 5 เท่า

วิทยาการในปัจจุบันยังไม่สามารถสรุป ได้แน่ชัดว่า อะไรเป็นสาเหตุที่แท้จริง หากแต่พบว่า คนที่เป็นโรคนี้สร้างภูมิคุ้มกัน ต่อต้านเนื้อเยื่อที่บริเวณข้อของตนเองทำให้ เกิดการอักเสบ ปรากฏเด่นชัดที่เยื่อข้อ และเยื่อเส้นเอ็น มีอาการปวด บวม ของข้อหลายๆ ข้อพร้อมกัน โดยเฉพาะ ข้อมือ ข้อโคนนิ้วมือ ข้อกลางนิ้วมือ ข้อเท้า และข้อเท้า

การอักเสบอาจคงอยู่หลายเดือน หรือหลายปี ทำให้ข้อผิดรูปร่างไป แพทย์ สามารถวินิจฉัยโรคนี้ได้ จากการซักประวัติ ตรวจร่างกายและตรวจทางห้องปฏิบัติการ การรักษาเริ่มตั้งแต่ทำกายภาพบำบัด การใช้ ยากินหรือฉีด เพื่อบรรเทาอาการและ หยุดยั้งการอักเสบ และผ่าตัดในราย ที่ข้อผิดรูปไปมาก

คนที่สอ เป็นไม้พุ่มขนาดกลาง โตเต็มที่สูงเกินหัวคนเล็กน้อย ใบประกอบแบบนิ้วมือ มีใบย่อย 3 ใบ ขนาดราวๆ ใบกุหลาบ รูปรีหรือรูปไข่กลับ โคนและปลายใบแหลม ดอกขนาดเล็กสีม่วง ออกเป็นช่อที่ปลายกิ่ง ผลกลมขนาดปลายนิ้วก้อยสีเขียว ผิวเรียบ เมื่อสุกมีสีเทาดำ ภายในมี หินเมล็ดซึ่งใช้ขยายพันธุ์ได้ ใบและผลมีน้ำมันหอมระเหย ลองขยี้ใบดมดู จะได้กลิ่นหอมเด่นชัด หอมสูงวัยชาวอาข่าบางคน ถึงกับเด็ดช่อใบคนที่สอ เสียบผม เพื่อให้มีกลิ่นหอม

หลายคนคงอยากรู้ว่า โรคนี้ ใช้ยาสมุนไพรรักษาได้หรือไม่

ไม่ได้หรอกครับ แต่ถ้าเพียงบรรเทาอาการปวดลงได้บ้าง ก็พอมี ลองใช้ “ใบคนที่สอ” ดูสิ ไม่เสียหายอะไร

คนหลายชาติหลายเผ่า มีภูมิปัญญาการใช้คนที่สอ บรรเทาอาการปวดข้อ ปวดศีรษะ ลดไข้ รักษาโรคบิด รักษาการติดเชื้อและอักเสบในปาก คนจีนรู้จักใช้คนที่สอเป็น ยามานานนับพันปี ยาจีนขนานหนึ่ง ชื่อ **เซียง-หัว-ซิ่ง-ซี-ทัง** มีชื่อเสียงมานานว่า ใช้บรรเทาอาการปวดที่ไหล่ หลังและข้อต่างๆได้ดี ยานี้ปรุงจากสมุนไพร 7 อย่าง หนึ่งในนั้นคือ ม่าน-จิง-สือ ที่คนไทยเรียก คนที่สอ นั่นเอง

การแพทย์พื้นบ้านไทยระบุว่า ใบคนที่สอ มีรสร้อนสุขุม บำรุงน้ำดี ขับเสมหะ บำรุงธาตุ ขับลม ขับเหงื่อ แขน้ำอาบ แก้โรคผิวหนัง ผื่นคันและยังใช้ผสมกับสมุนไพรอื่น เป็นตำรับยากิน ยาพอก แก้ปวดหัว บำรุงหัวใจ แก้เมื่อยล้า แก้ปวดหัว แก้กเลือดและแก้ปวดฟัน ดังในตำราโรคนี้ทานระบุว่า

...ใบคนที่สอเอาที่สด เกลือโพลบดทั้งสามนา ให้พอก

ที่หันตา (ฟัน) แก้ปวดฟกที่ซ้ำหาย...

การใช้คนที่สอเพื่อบรรเทาอาการปวดข้อก็ทำคล้ายๆ กัน คือ ใบสดสัก 2 กำมือ คั่วในกระทะ (ไม่ใส่น้ำมัน) หรืออังไฟพอรู้สึกอุ่นๆ ใส่ลงครกตำพอแหลก พอกทาบริเวณข้อที่ปวด ทำซ้ำได้อีกตามต้องการ

งานวิจัยชี้ว่า สารสกัดจากใบคนที่สอ มีฤทธิ์ยับยั้ง การหลั่งสารที่เป็นสื่อในกระบวนการอักเสบ ยับยั้งการเจริญเติบโตของเซลล์มะเร็ง และต่อต้านการเจริญเติบโตของจุลชีพหลายชนิด น้ำมันหอมระเหยจากใบและผลของคนที่สอ ยังมีฤทธิ์ฆ่าลูกน้ำและไล่ยุงได้หลายชนิด

โรคที่ไม่อาจรักษาให้หายขาดได้ อย่างข้ออักเสบรูมาตอยด์ เพียงเรายอมรับโรค เรียนรู้โรค ปรับตัวให้อยู่กับโรคให้ได้ **ความเจ็บปวดย่อมบรรเทาเบาบาง**

ประเทศไทย มีการรัฐประหารเป็นเสมือนโรคร้ายที่ไม่อาจรักษาให้หายขาดได้ การเลือกตั้งแต่ละครั้ง เป็นคล้ายยาช่วยบรรเทาอาการเท่านั้น ไม่นาน โรคภัยอันน่ากลัวก็กลับมากำเริบอีก คงเป็นเช่นนี้ไปอีกนาน จะปรับตัวอย่างไรให้อยู่กับสังคมอมโรคเช่นนี้ได้ ใครรู้ช่วยบอกที ●